

LIBERALE STAATSPARTIJ (later NEDERLANDS APPÈL)

De **Liberale Staatspartij** (LSP) was een schepping van L.R.J. ridder Van Rappard, burgemeester te Gorinchem. In de jaren zestig en zeventig verwierf Van Rappard enige bekendheid met zijn conservatieve standpunten over moraal, gezag en goede smaak.

Met de LSP deed hij in 1963 een eerste poging om in de Tweede Kamer te komen. In de eerste weken van 1963 had hij de partij opgericht uit ontevredenheid met de zijns inziens weinig beginselvaste koers van de VVD. De VVD was zijns inziens politiek stuurloos omdat die partij te veel vasthield aan een 'fictie van een betoverende eenheid' van links-liberalen en rechts-liberalen. Van Rappard pleitte dan ook voor het opheffen van deze schijneenheid en voor terugkeer naar de vooroorlogse situatie waarin links-liberalen en rechts-liberalen beide hun eigen partijorganisatie kenden. De naam van zijn partij was dan ook bewust dezelfde als die van de vooroorlogse LSP, die toen de rechtervleugel van het liberalisme vertegenwoordigde.

Van Rappards oproep tot een liberale boedelscheiding kreeg weinig respons. De ridder slaagde er in om slechts een handjevol medestanders te vinden, waaronder P.J.G.A. Ego, voorzitter van het Oud-Strijders Legioen en de Zandvoortse burgemeester mr. H.M. van Fenema. Besprekingen met **Partij Economisch Appel** en de Partij van Vrije Burgers mislukten echter omdat Van Rappard weigerde afstand te doen van de benaming liberaal.

In de weken voorafgaande aan de verkiezingen in mei 1963 wist Van Rappard verschillende malen de media te halen met gepeperde uitspraken over de moderne kunstuitingen, de 'sinterklazerij' van de grote partijen en de verloedering van de publieke moraal. Als zijn ideaal schetste Van Rappard een sterk vereenvoudigde samenleving, waarin 'ieder zijn plaats weet', de bestuurders leiding geven en waar de kunst 'gezond en begrijpelijk is en voor iedereen aanvaardbaar is volgens een algemeen schoonheidsgevoel'. Op sociaal-economisch gebied diende de overheid zich terughoudend op te stellen, terwijl ze tegelijk actief moest waken over de publieke moraal en de geestelijke waarden.

Het liberale gehalte van Van Rappards ideeën werd door zijn tegenstanders betwijfeld: velen zagen zijn ideale samenleving eerder als (pseudo-)fascistisch dan als liberaal. Ook de kiezers waren weinig onder de indruk van Van Rappards program. De LSP kreeg slechts 22.353 stemmen (0.36%), waarmee de partij ruim onder de kiesdrempel bleef. Nog op de avond van de verkiezingsuitslag maakte Van Rappard bekend dat hij nieuwe wegen wilde zoeken om zijn LSP in de vaart der volkeren op te stuwen.

In de daaropvolgende jaren kreeg Van Rappard als Neerlands meest uitgesproken oud-liberale 'moraalridder' ruimschoots de mogelijkheid om in de media zijn beklag te doen over de veranderende tijden. 'De onvolwassenen voeren de boventoon', zo oordeelde Van Rappard pessimistisch over de veranderingen. 'Ik vecht tegen dit tuig, dat ons publieke domein besmeurt en met infame middelen het nihilisme tracht te bevestigen.' Zijn LSP was echter op sterven na dood. De partij had onvoldoende middelen om aan de waarborgsom te kunnen voldoen en moest derhalve de verkiezingen voor de Tweede Kamer op 15 februari 1967 aan zich voorbij laten gaan. Een kortstondige flirt met de **Boerenpartij** (BP) liep op niets uit, hoewel menigeen in de BP de Gorinchemse burgemeester als lijsttrekker prefereerde boven Hendrik Koekoek.

Pas in 1971 nam Van Rappard wederom deel aan een stembusstrijd. Nadat hij de zieltogende LSP had opgeheven, richtte Van Rappard op 17 januari 1971 Nederlands Appèl op. Van Rappard wilde met Nederlands Appèl de verschillende fracties van de Boerenpartij en de twee kleine christelijke groeperingen achter zich verenigen om zo een behoudend eenheidsfront te vormen dat opkwam voor fatsoen, orde en zelfredzaamheid. Deze opzet mislukte echter. Wederom wist Van Rappard niet meer dan een klein clubje conservatieven voor zijn partij te interesseren. Onder hen bevonden zich onder meer *Burgerrecht*-redacteur Abraham Zeegers, Boerenpartij-oprichter G.W. Voortman en J.H.A.K. Gualthérie van Weezel, oud-hoofdcommissaris van de Haagse politie. De slogan 'Voor fatsoen - Van Rappard' sloeg ook onder de kiezers nauwelijks aan. Nederlands Appèl bleef met 24.376 stemmen (0.4%) ver verwijderd van zetelwinst. Van Rappard moest wederom erkennen dat hij 'een misrekening' had gemaakt. Nederlands Appèl zou dan ook kort na de verkiezingen worden opgeheven.

In 1972 nam Van Rappard noodgedwongen afscheid als burgemeester van Gorinchem. Na kleinerende uitspraken over verschillende wethouders en gemeenteraadsleden was hij de laatste jaren van zijn ambt sterk onder vuur komen te liggen. Bij een deel van de Gorinchemse bevolking bleef hij

echter uitermate populair. Toen Van Rappard in 1978 met een eigen lijst uitkwam bij de verkiezingen voor de gemeenteraad in Gorinchem, behaalde hij liefst vier zetels (19.9% van de stemmen). Daarmee was hij de eerste burgemeester die als raadslid in zijn gemeente terugkeerde. In 1986 nam Van Rappard afscheid van de Gorinchemse politiek.